Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
C-sarja

C/2025/3474

16.7.2025

Euroopan alueiden komitean päätöslauselma vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan väliarvioinnista

(C/2025/3474)

Otettuaan huomioon

— Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja erityisesti sen 164, 174, 175, 177, 178 ja 307 artiklan,

— komission Euroopan parlamentille ja neuvostolle antaman tiedonannon ”Uudistetun koheesiopolitiikan väliarviointi” (COM(2025) 163 final),

— Euroopan komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta (COM(2025) 123 final),

— Euroopan komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) perustamisesta annetun asetuksen (EU) 2021/1057 muuttamisesta strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta (COM(2025) 164 final) ja

— Euroopan alueiden komitean nykyisen kannan, sellaisena kuin se on ilmaistu erityisesti lausunnossa aiheesta ”Monivuotisen rahoituskehyksen 2021–2027 uudelleentarkastelu ja tarkistusehdotus”, päätöslauselmassa aiheesta ”Jälleenrakennukseen myönnettävä alueellinen hätätilanteen tuki (RESTORE) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) toimenpiteet avun antamiseksi luonnonkatastrofeista kärsiville jäsenvaltioille” ja lausunnossa aiheesta ”Vuoden 2027 jälkeinen uudistettu koheesiopolitiikka, jossa ketään ei jätetä jälkeen”,

sekä todettuaan, että

— koheesiopolitiikan lainsäädäntökehyksessä säädetään, että väliarviointi on tehtävä 31. maaliskuuta 2025 mennessä toimitettujen arviointien ja joustomäärän jakamista koskevien ehdotusten perusteella, ja hallintoviranomaiset ovat jo toimittaneet tällaiset arvioinnit ja ehdotukset tältä pohjalta,

— koheesiopolitiikan päätehtävänä on SEUT-sopimuksen 174 artiklan mukaisesti lujittaa alueellista, taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta Euroopan unionissa; kaikissa toimenpiteissä, joilla koheesiopolitiikan varoja kohdennetaan uudelleen, on pidettävä tämä tavoite mielessä, eivätkä toimenpiteet saa heikentää mahdollisuuksia saavuttaa politiikan pitkän aikavälin tavoitteet,

— yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin, monitasoisen hallinnon, kumppanuuden ja paikkalähtöisyyden periaatteet ovat koheesiopolitiikan kulmakiviä; kaikki suorat tai epäsuorat koheesiopolitiikan keskittämiseen tähtäävät toimenpiteet on siksi torjuttava tiukasti,

— lainsäätäjät ovat pyytäneet AK:ta esittämään kantansa hyvin lyhyessä määräajassa, joka ei anna AK:lle mahdollisuutta laatia lausuntoa vaan ainoastaan vastata tämän kiireellisen päätöslauselman muodossa,

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA (AK)

1. on samaa mieltä Euroopan komission kanssa siitä, että sekä EU:n nykyisiä että uusia painopisteitä, kuten kilpailukykyä ja hiilestä irtautumista, puolustusta, kohtuuhintaista asumista, energiasiirtymää, vesiresilienssiä ja itäisten raja-alueiden erityishaasteita, on tuettava. Komitea suhtautuu myönteisesti tavoitteeseen lisätä investointeja näihin kiireellisiin painopisteisiin ja arvostaa tämän ehdotuksen vapaaehtoista luonnetta.

2. huomauttaa, että yhteenkuuluvuus on perussopimuksissa vahvistettu keskeinen tavoite ja että kauden 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelmista tuetaan jo investointeja, joita tehdään monilla näistä aloista ja jotka liittyvät muihin EU:n painopisteisiin, että koheesiopolitiikan mukaisia lisäinvestointeja on valmisteilla ja että määräaika, johon mennessä on esitettävä arvioinnit ja ehdotukset joustomäärän lopulliseksi jakamiseksi näiden ohjelmien väliarvioinnin yhteydessä, on jo päättynyt.

3. on hyvillään uudesta mahdollisuudesta tukea suuryritysten vähähiilistämishankkeita EAKR:n avulla sekä oikeudenmukaisen siirtymän rahaston tukiehtojen joustavoittamisesta suuryritysten toteuttamien hankkeiden osalta, sillä tällaiset yritykset edistävät merkittävällä tavalla alueellista innovointia ja työpaikkojen luomista ja niiden toteuttamilla hankkeilla voi olla suuri vaikutus kasvihuonekaasupäästöjen vähenemiseen asianomaisilla alueilla. Komitea pitää tervetulleena myös ESR+:n tukimahdollisuuksien laajentamista niin, että tukea voidaan myöntää työntekijöiden ja yritysten sopeutumiseen uusiin teollisiin prosesseihin, joilla edistetään tuotantokapasiteetin vähähiilistämistä, sekä turvallisuus- ja puolustusalan osaamisen kehittämiseen.

4. kehottaa siksi Euroopan komissiota toteuttamaan viipymättä väliarvioinnin ohjelmista, joista on jo toimitettu arviointeja ja ehdotuksia, jotta vältetään viivästykset täytäntöönpanossa. Tämä ei saa rajoittaa hallintoviranomaisten mahdollisuutta esittää uusia ohjelmamuutoksia tarkistetun lainsäädännön perusteella, jos ne niin päättävät.

5. toteaa, että Euroopan komission ehdotukset eivät tuo yksilöidyille painopisteille uutta tai täydentävää rahoitusta, vaan niillä edistetään koheesiorahastosta, Euroopan aluekehitysrahastosta, oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta ja Euroopan sosiaalirahasto plussasta alueille jo varattujen varojen uudelleenkohdentamista joko koheesiopolitiikan ohjelmien puitteissa erilaisten / etuuskohteluun oikeuttavien sääntöjen perusteella tai keskitetysti hallinnoitaviin välineisiin.

6. kehottaa siksi Euroopan komissiota tekemään kiireellisesti ehdotuksia todellisten lisäresurssien saamiseksi näille uusille ja nykyisille EU:n painopisteille tarkistamalla kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmia tai lisäämällä yhteistyössä hallinnoitavien ohjelmien määrärahoja, kuten tehtiin koheesiota ja Euroopan alueita tukevan elpymisavun (REACT-EU-väline) yhteydessä. Kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmia on tarkistettava, välitavoitteet mukaan luettuina, erityisesti maissa, joissa ne ovat liian kunnianhimoisia. Muun muassa Euroopan tilintarkastustuomioistuin huomauttaa kertomuksessaan, että yksittäisten jäsenvaltioiden välitavoitteet ovat epäjohdonmukaisia.

7. toistaa kantansa, jonka mukaan tuleva monivuotinen rahoituskehys olisi suunniteltava siten, että varmistetaan kaikkien pilarien ja hallintotapojen joustavuus ja mukautuvuus uusien painopisteiden ja hätätilanteiden varalta muun muassa niin, että monivuotiseen rahoituskehykseen sisällytetään alusta pitäen esimerkiksi laajempi hätärahasto ja yleinen joustovaraus kriiseihin varautumiseksi.

8. varoittaa, että Euroopan komission ehdottamat muutokset, kuten varojen rajoittamaton uudelleenkohdentaminen ja uusien painopisteiden mukaisten hankkeiden suotuisampi kohtelu nykyisiin yhteisrahoitusosuuksiin verrattuna, voisivat johtaa tilanteeseen, jossa uusien ja nykyisten painopisteiden välillä on huomattava epätasapaino resurssien saatavuudessa. Tämän seurauksena hallintoviranomaisilla ja edunsaajilla ei välttämättä ole tarvittavia varoja sitoumusten ja odotusten täyttämiseen.

9. panee merkille, että ehdotuksella saattaa olla vaikutusta unionissa tehtäviin kokonaisinvestointeihin, koska on mahdollista soveltaa 100 prosentin EU:n yhteisrahoitusosuutta 40–85 prosentin sijaan. Komitea toteaa joka tapauksessa, että suuremman EU-rahoitusosuuden soveltaminen vaikeassa taloustilanteessa oleviin alueisiin on tärkeää, jotta unionin tuki pysyy mittavana.

10. ymmärtää pyrkimyksen investointeihin kannustamiseen, mutta korostaa, että yhteisrahoituksen lisääminen 100 prosenttiin kaikilla alueilla auttaa eniten kehittyneimpiä alueita ja supistaa vähemmän kehittyneiden alueiden rahoitusta.

11. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan kansallisen yhteisrahoituksen jatkumisen ja säilyttämään kokonaisinvestointien tason alueilla ja kunnissa alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti. Ohjelmiin olisi kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon periaatteiden mukaisesti tehtävä määrärahoihin vaikuttavia muutoksia ainoastaan alueellisten kumppanien suostumuksella.

12. panee merkille, että ehdotuksessa esitetään sääntöjen merkittävää höllentämistä vain niiden toimintalinjojen ja erityisohjelmien osalta, joissa suostutaan siirtämään vähintään 15 prosenttia määrärahoista yksilöityihin painopisteisiin. Tämä saattaa lisätä monimutkaisuutta, kun toimintalinjoja pannaan saman ohjelman sisällä täytäntöön erilaisten sääntöjen mukaisesti, ja hidastaa täytäntöönpanoa. Komitea korostaa myös riskiä siitä, että tämä voi johtaa muutoksiin, joita motivoi paitsi paikallis- ja alueviranomaisten kyky edistää EU:n painopisteitä myös sääntöjen yksinkertaistuminen. Komitea kehottaa Euroopan komissiota harkitsemaan ohjelmamäärärahasiirtojen nykyisin sallitun 15 prosentin osuuden pienentämistä, sillä ohjelmakausi on jo edennyt pitkälle ja resurssit ovat pitkälti sidottuja, ja ehdottaa, että rajaa asetettaessa olisi otettava huomioon myös jo toimitetuissa väliarvioinneissa ehdotetut mukautukset edellyttäen, että ne ovat EU:n uusien painopisteiden mukaisia.

13. kehottaa siksi neuvostoa ja Euroopan parlamenttia lainsäätäjinä ottamaan käyttöön selkeitä suojatoimia näiden riskien lieventämiseksi poistamalla vääriä kannustimia ja käyttämällä tämän lainsäädäntöehdotuksen tarjoamaa mahdollisuutta ryhtyä aitoon yksinkertaistamiseen ja joustavoittamiseen kaikkien EU:n alueiden osalta sekä huolehtimaan siitä, että sääntöjen yksinkertaistaminen ei kannusta siirtämään varoja pois pitkän aikavälin kestävän kehityksen tavoitteista tai heikennä hankkeiden ekologista ja sosiaalista eheyttä.

14. on samaa mieltä siitä, että investoinnit suuryrityksiin ovat tärkeitä kilpailukyvyn parantamiseksi, puolustuksen vahvistamiseksi ja hiilestä irtautumisen edistämiseksi, sillä nämä yritykset ohjaavat tutkimusta, innovointia sekä tietämyksen ja teknologian siirtoa muihin yrityksiin omissa arvoketjuissaan, myös energiaintensiivisillä teollisuudenaloilla, joilla on edessään merkittäviä siirtymään liittyviä haasteita.

15. korostaa Euroopan alueiden komitean vuosien 2025–2030 painopisteitä käsittelevän päätöslauselmansa mukaisesti pienten ja keskisuurten yritysten, perheyritysten ja yksinyrittäjien tärkeää roolia paikallisyhteisöjen selkärankana ja kestävän työllisyyden edistäjinä. Komitea korostaa myös niiden roolia suurten yritysten toimitus- ja arvoketjujen ekosysteemissä. Komitea ilmaisee eräiden alueiden ja kuntien viimeaikaisten kokemusten johdosta huolensa tietyistä teknologia-alalla ja muilla aloilla mahdollisesti tehtävistä investoinneista, joilla voi olla kielteisiä vaikutuksia EU:n strategiseen riippumattomuuteen.

16. pitää valitettavana, ettei vaikutustenarviointia tai minkäänlaista arviointia mahdollisista alueellisista vaikutuksista ole tehty.

17. painottaa, että koheesiopolitiikan täytäntöönpanoa on jatkettava nyt ja tulevaisuudessa toissijaisuusperiaatteen aktiivisen toteuttamisen pohjalta ottaen asianmukaisesti huomioon hallinnon hajauttamisen, monitasoisen hallinnon ja kumppanuuden periaatteet.

Bryssel 15. toukokuuta 2025.

Euroopan alueiden komitean

puheenjohtaja

Kata TÜTTŐ